

Topoteka Prelog – korak dalje

Maja Lesinger

O nama

ICARUS-ova platforma Topoteka nastala je u okviru projekta co:op kao alat za stvaranje mrežnih arhiva lokalne povijesti i/ili teme s ciljem poticanja čuvanja, istraživanja i promicanja lokalne baštine. U interakciji ICARUS-ovih suradnika s lokalnim ustanovama i pojedincima koji posjeduju arhivsko gradivo u proteklih nekoliko godina diljem Europe pokrenuto je više od 350 Topoteka i to u Austriji, Mađarskoj, Češkoj, Hrvatskoj, Njemačkoj, Italiji, Estoniji, Finskoj, Rumunjskoj, Srbiji, Sloveniji, Švedskoj, Švicarskoj i Španjolskoj.

Topoteka Prelog javnosti je predstavljena u ponedjeljak 20. siječnja 2020. godine. Objavljene su 254 fotografije, a u obradi ih je još 158. Topoteka sadrži 20 tekstualnih dokumenata i 31 razglednicu, a vodi je ravnateljica Knjižnice i čitaonice Grada Preloga (KIČ Prelog) uz pomoćne administratore iz spomenute ustanove i gradskog muzeja. Topoteka Prelog želi prikazati život običnih ljudi s naglaskom na kulturu, umjetnost i arhitekturu. Za razliku od dosadašnjih prikaza povijesti Preloga, Topoteka se ne naslanja na gospodarski razvoj već na svakodnevicu običnog, malog čovjeka, koja je činila bogati društveni život zajednice. Cilj projekta je udahnuti život starim fotografijama, dokumentima, razglednicama, porukama, mislima i pismima te omogućiti što većem broju ljudi uroniti u svijet prošlosti.

Digitalni alati

Podaci okupljeni u Topoteci prezentiraju se javnosti putem različitih multimedijalnih sadržaja, događanja, izložbi, predavanja i istraživanja te na taj način materijali iz privatnih zbirki, albuma i škrinja pronalaze svoj virtualni put u domove znatiželjnika bez obzira gdje se oni nalazili. Digitalni alati za promociju Topoteke Prelog obuhvaćaju:

- ♦ digitalne slagalice koje se koriste za popularizaciju starih razglednica (alat: Jigsawexplorer),
- ♦ hibridne edukativne šetnje gradom koje se koriste za informiranje korisnika, građana i turista o književnoj i kulturnoj povijesti Grada (alat: Actionbound),
- ♦ virtualne izložbe koje se koriste kao medij za prezentiranje određenih zbirki, tema ili priča (alati: Myalbum i Kunstmatrix).

Svi spomenuti didaktički materijali izrađuju se na računalu putem aplikacija i mrežnih portala, koji su u većini slučajeva besplatni, a također se prigodno izrađuju i prilagođavaju uzrastu kojem se prezentiraju. Spomenute aktivnosti i proizvodi uvršteni su u stalnu kulturnu ponudu KIČ Prelog i koriste se kao pomoćni materijali za održavanje radionica, nastave, turističkih obilazaka te općenite promocije knjižnice i zajednice u kojoj ona djeluje.

Priče iz Preloga

Nakon objave materijala na Topoteci, otvorila se mogućnost opisivanja i ilustriranja priča uz pomoć objavljene građe. Ponukani obiljem zanimljivosti koje su s knjižničarkama podijelili članovi i korisnici knjižnice (na njihovu Facebook grupi) i ostali građani su se uključili u rasprave na različitim kanalima i mrežama. Tako se rodila ideja o pokretanju natječaja koji će za cilj imati prikupljanje zanimljivih priča iz povijesti Preloga. Inicijalna ideja je oglašena u javnosti, a priče su počele pristizati u knjižnicu. O Prelogu su najviše znali stručnjaci i ljudi izvan Preloga, a potom lokalno stanovništvo. Stoga se dio priča zapisuje u knjižnici, a dio se, uz odobrenje autora, kopira iz razgovora s društvenih mreža. Proces prikupljanja priča još traje, a trenutačna zbirka se dijeli na četiri tematske cjeline:

- ♦ Zaboravljena lica Grada: obuhvaćaju pet aktualnih tema o životu, izgledu i funkcijama pojedinih dijelova grada, ulica i zgrada,
- ♦ Legende i mitovi: obuhvaćaju teme koje se odnose na šaljive pripovijesti te lokalne legende vezane uz Dravu i slavensku mitologiju,
- ♦ Književne teme: obuhvaćaju povijest najstarijeg živućeg satiričko-humorističnog časopisa u RH, poznate književnike rođene u Prelogu te poslovice i teme vezane uz lokalni govor i
- ♦ Memoari građana: obuhvaćaju dnevnike, zapise, objave i sjećanja lokalnog stanovništva o određenim kulturno-društvenim temama iz prošlosti.

U pitanju je obiman projekt, a priče o „priločkim vulicama“ i listu Pikač su prve objavljene na portalu Priče iz Arhiva te su uvrštene u putujuću izložbu.

Primjer digitalne slagalice s motivom stare razglednice Preloga izrađene na portalu Jigsawexplorer

Primjer izložbe s mogućnošću virtualnog obilaska izrađene na portalu Kunstmatrix

Stare fotografije Preloga i njegovih stanovnika

Iako se u funkcionalnostima mrežne stranice Topoteke nudi mogućnost aktivne dvosmjerne komunikacije korisnika i administratora, odgovaranje na postavljene upite i slično, administratorski tim Topoteke Prelog pokrenuo je javnu i otvorenu grupu na društvenoj mreži Facebook. Grupa nosi naziv Stare fotografije Preloga i njegovih stanovnika, a svrha joj je predstavljanje Topoteke građanima te dobivanje povratnih informacija o objavljenim fotografijama. Unutar grupe korisnici i članovi slobodno raspravljaju o pokrenutim temama i samostalno objavljuju zanimljive fotografije. Administratorski tim mjesečno postavlja upite o već postojećim materijalima u Topoteci s nedostatnim opisom i informacijama us cilju dopunjavanja informacija potrebnih za objavu novih materijala na portalu.

Grupa služi i kao katalog gdje se mogu skupljati novi materijali temeljeni na objavama građana. Na taj način stvara se zajednica u kojoj građani aktivno participiraju u izgradnji Topoteke te postaju kazivači povijesti svog zavičaja.

Korak dalje

S obzirom na sve veću popularnost starih fotografija te nužnost očuvanja sjećanja na stara i prošla vremena, Topoteka Prelog, njezine administratorice i zajednica koja ih okružuje, kreću korak dalje. Uz proširenje aktivnosti povezanih s Topotekom, kroz digitalne i didaktičke materijale te okupljanje građana kroz neformalnu i opuštenu komunikaciju, cijela zajednica se okreće prema novom poglavlju u povijesti svog Grada i njegove Topoteke. Novi cilj je izrada zavičajne čitanke koja će uključivati sve spomenute proizvode, priče i odabrane fotografske materijale koje su objavili građani. Također, nastavlja se daljnja plodna suradnja s udrugom ICARUS Hrvatska u vidu objave novih Priča iz Preloga u sklopu projekta Priče iz arhiva i uvrštavanje istih u putujuću izložbu kroz vizualizaciju materijala na plakatu.

Time će se priča o Topoteci Prelog zaokružiti te ostaviti trag na novijim generacijama jer će lokalna povijest biti prikazana na zanimljiv i atraktivan način. Obuhvaćene su i različite vrste platformi i medija – analognih i digitalnih, koje će odgovarati različitim ciljnim skupinama i njihovim preferencijama usvajanja novih sadržaja. ■

Plakat s izložbe Priče iz Arhiva

Facebook grupa Stare fotografije Preloga i njegovih stanovnika

INFO

Knjižnica i čitaonica Grada Preloga: <http://knjiznice.nsk.hr/prelog/>

Topoteka Prelog: <https://prelog.topoteka.net/>

FB grupa Stare fotografije Preloga i njegovih stanovnika: <https://www.facebook.com/groups/478261512833380>